

DEBAT-TAULA RODONA

WHAT'S NEXT? NEXT LEFT

Foment de les Arts Decoratives, Pl. dels Àngels 5-6, Barcelona

4 de juny de 2010

Organitzada per la Fundació Rafael Campalans (FRC) en el marc del projecte "Next Left" de la Fundació d'Estudis Progressistes Europeus (FEPS), amb la col·laboració de la Fundació IDEAS para el progreso.

10.00-11.30: **On som: algun motiu per tenir esperança?**

Moderador: Enric Juliana, periodista i director adjunt de *La Vanguardia*

Ponents:

- Juan Moscoso del Prado, portaveu de la Comissió per la Unió Europea del Congrés dels Diputats
- Ania Skrzypek, assessora política de la FEPS
- Ignacio Urquizu, doctor europeu en Sociologia per la Universitat Complutense de Madrid
- Miquel Iceta, viceprimer secretari del PSC i portaveu del Grup Socialista-CpC al Parlament de Catalunya

Proposta d'intervenció

a) en 30 anys hem fet el que els països fundadors de la Unió Europea van fer en 70 anys, i això ha generat importants disfuncions (estem en el mateix club que Alemanya, però no som Alemanya). b) el gran impuls a les polítiques socials protagonitzat pels governs socialistes i el seu sosteniment exigeix unes taxes de creixement econòmic molt altes. c) la redistribució de la renda s'ha de fer sobre la base de la despesa pública, però també sobre la base dels ingressos públics. d) si volem serveis públics com Suècia o Dinamarca no podem tenir una fiscalitat com la de Malta. e) sense una Europa federal, unida políticament i econòmicament, no només monetàriament, no podem ni impulsar un creixement econòmic sostenible ni mantenir per gaire temps un sistema de cohesió social com el que tenim (tensionat a la baixa per la competència nord-americana i asiàtica). f) si no s'introdueixen mecanismes de regulació a les transaccions financeres internacionals, la crisi que hem patit es pot tornar a reproduir en qualsevol moment; és imprescindible que els compromisos assolits a la primera cimera del G-20 amb presència d'Espanya (i alguns que són objecte de reflexió en aquests moments en el marc de la Unió Europea) es posin en marxa com més aviat millor. g) el gran esforç social i el formidable impuls de les infraestructures que hem fet (per sobre de les nostres possibilitats) ha generat un dèficit públic molt gran que, en l'actual context, cal reduir de forma immediata. h) la dinàmica econòmica dels darrers deu anys ha implicat un endeutament privat molt per sobre del que és raonable i és també

un llast pel nostre creixement futur; el cas concret del sector immobiliari és l'exponent més dramàtic d'aquest excés. i) si encara tinguéssim una moneda nacional pròpia podríem decidir una devaluació com a mecanisme d'ajustament, això avui és impossible (hem de fer un esforç solidari europeu per sostenir l'euro) i, per tant, hem de produir el mateix efecte amb mesures de reducció dràstica i urgent de la despesa, sabent que això pot afectar negativament les possibilitats immediates de creixement econòmic. j) l'ajustament econòmic s'està produint sobretot sobre les espatlles dels treballadors i treballadores que han perdut el seu lloc de treball i dels que veuran congelats o reduïts els seus ingressos; com que cal assegurar que l'ajustament es faci sobre la base d'un esforç col·lectiu i equitatiu, convindrà revisar de forma urgent la nostra fiscalitat. k) caldrà fer reformes en diversos àmbits (reforma laboral, pensions, educació, universitat, sòl i habitatge, sectors regulats –serveis, comerç, transport i energia–). l) el socialisme democràtic, la socialdemocràcia, manté intactes els seus principis i valors i la seva especial pertinença en el món d'avui, però la seva teoria i pràctica han d'adaptar-se a la globalització davant l'evidència que no poden prevaldre en el marc de les fronteres nacionals; és especialment important que aquesta reflexió es produeixi en el marc europeu.

Hola, bon dia,

En primer lloc, vull **agrair** a la Fundació Rafael Campalans i a la Fundació Europea d'Estudis Progressistes (FEPS) la invitació per participar en un debat sobre el futur del socialisme i la socialdemocràcia europea, que trobo no només molt interessant, sinó summament oportú i necessari per a) afrontar amb bones condicions el present i futur de la nostra família política i b) continuar liderant les complexes societats actuals i del futur.

Un **futur** que, en aquests moments, es presenta **complicat** des d'un punt de vista econòmic i social, però també en l'àmbit de la política, pel profund descrèdit, distanciament i desconfiança existent entre el que alguns anomenen la "classe política" i la ciutadania. I això, amb l'afegit que un dels pocs i més potents elements d'unió entre política i ciutadania són els mitjans de comunicació, amb la mediatització política i les conseqüències que se'n deriven...

Als ponents d'aquesta taula se'ns demana una anàlisi de la crisi política que els i les socialistes estem travessant a la Unió Europea, però també se'ns fa una pregunta: si **tenim algun motiu per tenir esperança**. Per començar, jo voldria dir que, treballant com ho fem, nio només podem tenir motius per l'esperança, sinó que tenim moltes possibilitats de reeixir, això sí, si comencem a fer els deures, des d'ara...

S'ha descrit ja -i no penso que calgui repetir-ho- la **situació de crisi múltiple en la qual ens trobem**. Una crisi financera com feia anys que no patíem —iniciada arran de l'esclat de la bombolla de les hipoteques *subprime* l'estiu de 2008 a Estats Units-; una greu crisi econòmica que se suma a la transformació del mercat de treball i a l'evolució dels sindicats, amb conseqüències socials dramàtiques per a moltes persones; una crisi mediambiental derivada també d'una crisi alimentària i energètica mundial; una certa crisi de la democràcia representativa, en perill constant de ser distorsionada per la manipulació de l'opinió pública per part d'alguns mitjans de comunicació de massa molt concentrats i controlats per mans privades; i una certa sensació d'apatia i de desesperança, difícil de combatre vistes les perspectives econòmiques que preveuen els organismes internacionals encara pels propers anys, sumada a una tendència creixent a l'individualisme. D'aquesta manera, tenim el capitalisme immers en profundes transformacions pròpies de les societats modernes o post-fordistes... I tenim una societat que hem de recuperar, perquè desitgem propera també per demanar-li sacrificis necessaris per tirar endavant.

Ara bé, dit això, **les crisis econòmica i financera en si mateixes no haurien d'haver estat les culpables de la notable davallada dels partits socialistes i socialdemòcrates europeus en els darrers anys, perquè precisament ha estat la nostra família política la que, almenys des de l'època de Delors, ha propugnat mesures de control i regulació dels mercats, una major governança econòmica europea**, més Europa Social, i ha defensat polítiques redistributives i d'inclusió social. Tampoc hauríem d'haver notat un càstig per la crisi social, perquè hem fet més esforços que ningú per millorar les condicions de vida dels que pitjor ho passen i per articular canals de proximitat amb la ciutadania. Ni tampoc ens haurien d'haver castigat per la crisi ambiental, en la mesura que ja fa anys vam prendre consciència de la importància de construir un creixement i desenvolupament sostenible des de tots els punts de vista, i hem fomentat un major en l'ús dels recursos.

Fins no fa gaire, es podia afirmar que el **pensament socialdemòcrata havia quedat arraconat com una "ideologia" passada de moda a causa de l'hegemonia del neoliberalisme**. Avui, però, les idees que durant les últimes dècades hem fet servir per dibuixar la societat i l'economia que desitgem han perdut el seu poder de seducció. Sigui com vulgui, la socialdemocràcia política té menys capacitat d'atracció que en qualsevol altra època des de la Segona Guerra Mundial, mentre que **el conservadorisme polític és "socialdemocratitzador"**. Alhora, és evident que el **descontentament amb la política "dels partits majoritaris"** —de centredreta i de centreesquerra— creix i esperona l'èxit electoral de la dreta populista i també dels partits a l'esquerra de la socialdemocràcia. La socialdemocràcia, simplement, no és considerada com la força política que té les respostes més convincentes per als reptes que planteja la crisi econòmica més profunda que hi ha hagut en més de 80 anys.

Restablir lligams amb sindicats, associacions, moviment estudiantil..avi dia, menys, i tots a més, desprestigiats...

L'emancipació de la "classe treballadora", els perdedors del capitalisme industrial primerenc, per convertir-los en membres d'aquella societat "humana", ha estat durant molt de temps l'element cabdal d'aquest tipus de progrés. Però ara s'ha aturat i retrocedeix per tot Europa sense que els socialdemòcrates puguin fer gran cosa per a evitar-ho.

Ara bé, també és cert que, en els països en què partits socialistes i socialdemòcrates governaven durant els anys en què s'han produït aquestes grans transformacions en la vida política, aquests governs no han estat capaços tampoc d'aturar aquests canvis o de pal·liar els seus efectes suficientment. I és que no podem oblidar que parlem de fenòmens i transformacions de caràcter global que no podem solucionar ja només a nivell nacional. Possiblement, molts ciutadans i ciutadanes considerin que la socialdemocràcia forma part de la "modernització" que està erosionant les antigues comoditats i seguretats i no ens perdonin el fet d'"haver canviat". De fet, moltes persones tenen por que el futur els porti més riscos que no pas oportunitats, a ells i als seus fills, i pateixen pel seu nivell de vida i pel lloc que ocupen en la societat. Se senten alienats, desposseïts i rebaixats de categoria. Molts dels que s'han tornat pessimistes respecte al futur provenen d'aquells segments de la societat que tradicionalment havien donat suport a la socialdemocràcia. D'aquí la importància de la Unió Europea i de reforçar el Partit Socialista Europeu, o de la unió i coordinació de les nostres forces.

Com deia, si bé penso que no hem de mirar acomplexats el futur, sí que crec imprescindible reflexionar sobre com afrontar de la millor manera possible els reptes que tenim davant. Perquè no és veritat que ho haguem fet tot malament, com tampoc ho és que no tinguem problemes a resoldre.

Anem a pams...

La democràcia representativa es troba en perill constant de ser distorsionada i, en conseqüència, de perdre credibilitat i suport. Unes de les forces distorsionadores són la manipulació de l'opinió pública per part d'uns mitjans de comunicació de massa molt concentrats i controlats per mans privades; la resolució (o no) tecnocràtica dels problemes molt per damunt dels ciutadans, i el distanciament entre l'agenda política i els interessos i els desitjos i preferències dels ciutadans (incloent-hi un problema principal/agent generalitzat entre l'estat sobirà democràtic, la població i els seus representants electes).

Una part significativa del problema està directament relacionada amb la manera com la gent percep que la política socialdemòcrata està deslligada de la seva experiència vital, preocupacions i anhels. Amb aquest rerefons, el discurs socialdemòcrata sobre justícia, solidaritat, dignitat humana, etc., a vegades pot sonar buit. Els partits socialdemòcrates hauríem de posar en pràctica i fins i tot desenvolupar mètodes per a escoltar la gent, prendre nota dels seus interessos i incloure'ls d'una manera ben visible i transparent en el procés de presa de decisions polítiques. Implicar tant com sigui possible la població en la conformació dels programes de política pública és una bona manera de convertir-la en una aliada. Per tant, per una banda, cal reforçar les branques locals dels partits socialdemòcrates i establir lligams amb els nous moviments socials, ja que la política socialdemòcrata ha de mostrar interès per tots els que d'una manera activa promouen idees socialdemòcrates i donar-hi suport encara que no siguin militants. Per altra banda, ha d'avançar cap a un reforçament del Partit Socialista Europeu...

L'alternativa és la participació ciutadana. No es tracta d'una tasca fàcil, atès que la implicació en assumptes públics costa temps i energia i sovint, com sabem, resulta decebedora, però hi ha diverses formes de dirigir la participació ciutadana cap a la presa de decisions polítiques. Els socialdemòcrates les han de promoure activament i tirar-les endavant.

El malestar socialdemòcrata i les seves causes

En molts dels països europeus, la raó del declivi electoral de la socialdemocràcia sembla evident: una **part significativa de l'electorat procedent dels estrats socials menys afavorits que tradicionalment li donava suport se n'ha apartat perquè ha experimentat el deteriorament socioeconòmic sense que els socialdemòcrates hàgim estat capaços de fer-hi gran cosa**. Així, en general, a nivell europeu, el **vot de la classe treballadora tradicional ha caigut significativament**, i s'ha produït una gran divisió entre **treballadors**: qualificats i no qualificats, *insiders* i *outsiders*, i ha precaritzat una part d'aquest grup social, contraposant-los als professionals, i generant una polarització important.

En poques paraules, en alguns països, els **socialdemòcrates ja no són vistos com els defensors dels interessos de les classes baixes**, ja que aquest segment de la població ha deixat de considerar la socialdemocràcia com la força política que afavoria els seus interessos. El suport entre la classe mitjana també ha retrocedit, encara que no tant. Al més, la **pèrdua de suport entre les classes baixes no s'ha vist compensada per un desplaçament des del centredreta cap a la socialdemocràcia** per part de votants econòmicament més ben situats.

Al mateix temps, els qui s'associaven a l'auge del capitalisme "**postkeynesià**" propens a les crisis **continuen guanyant eleccions**, malgrat tot, com acabem de veure al Regne Unit, per exemple. Així, han rebaixat la seva retòrica anti-estatal i de mercat lliure del passat, per identificar-se com a progressistes socialment conscienciats.

Relacionat amb la “fi del progrés”, hi ha el fet que la socialdemocràcia ha perdut “l’enemic”, que era un element essencial del seu perfil. A la majoria de països de l’Europa occidental, **els socialdemòcrates i els “conservadors” competeixen per la competència de governar.**

Per tant, hauríem de tornar a **connectar amb la base tradicional i noves generacions**, resolent les tensions entre els que veuen la globalització com una oportunitat, i els que la temen i s’hi resisteixen al progrés. I és que **les societats plantegen canvis trepidants, que plantegen noves oportunitats però també plantegen nous riscos per la gent que no està preparada, i que constitueixen la nostra base de votants tradicionals.** Alhora, aspirem a captar la resta que poden percebre la nova era com oportunitat i que s’han preparat per tal fi. Avui dia, el futur és la societat del coneixement, mentre que **la socialdemocràcia política ha deixat de lluitar per la causa de la gent treballadora “corrent”.** S’ha convertit en part d’aquest “nou món desafiant” de producció d’alt valor afegit, flexibilitat, formació contínua, etc., que és el món dels “guanyadors”. La globalització, el canvi tecnològic, la immigració massiva, l’ individualisme...les societats s’han tornat més heterogènies, diverses, postmaterialistes. I no és fàcil construir identitats i lleialtats fixes en un món tan canviant...

Però el que cal és decidir a quins grups volem representar...

les transformacions de base produïdes en el funcionament de l’economia de mercat capitalista —la globalització, la revolució digital, l’economia del coneixement “postindustrial” i també un declivi secular del creixement econòmic en els països rics— han fet que per a la socialdemocràcia resulti cada cop més difícil situar en el centre la promesa de justícia social. Les receptes del passat, incloent-hi **la protecció de l’estat del benestar, els drets dels treballadors i la plena ocupació, no han estat capaces d’impedir que l’exclusió i la polarització socials avancin lentament.**

Ara que calen respostes noves i valentes, és com si la socialdemocràcia estigués paralitzada pel seu retrobat pragmatisme, que —als ulls de molts electors— ho defensa tot i no defensa res. Ara bé, en molts països europeus, sembla que la socialdemocràcia tingui por de tornar a ser socialdemòcrata. Així doncs, mentre li **faltin la convicció ideològica i la força per a modelar el desenvolupament capitalista,** anirà al darrere dels nous esdeveniments en comptes de situar-se al capdavant per a afrontar-los.

Com pot ser una **força transformadora des del poder?**

Ara bé, malgrat tot, a Espanya, on el PSOE continua obtenint més del 40% dels vots, la socialdemocràcia encara és la força del progrés, sobretot del progrés cívic enfront del conservadorisme polític que es relaciona, en molts aspectes, amb el passat autoritari anterior a la democràcia.

En determinats països, una preferència anticol·lectivista cada cop més generalitzada a favor de més autonomia individual ha incrementat l'atractiu dels partits "burgesos". Això ha passat tant a Suècia com a Dinamarca, per exemple.

Coherència: pactant amb rivals...

En molts països, ens hem convertit en partits de govern de llarga durada, esdevenint *establishment* i retallant distàncies respecte partits més moderats o conservadors. I també hem passat de fer una política contra els mercats a una política a favor d'ells: fugida per l'esquerra... la socialdemocràcia fa aigües per l'esquerra i per la dreta, que perdem confiança i credibilitat arran d'una suposada col·laboració amb el neoliberalisme. I també els suport dels guanyadors del nou procés de globalització i modernització...

És molt necessària una força política que reforci la democràcia social (aquí entesa com una manera adient d'organitzar la societat), però els partits socialdemòcrates s'han centrat en polítiques que ara ja no són adequades, i han acabat adoptant postures polítiques "realistes" que en el fons comporten l'acceptació d'alts graus de polarització i d'exclusió social.

Per això és molt important restablir la divisió entre dreta i esquerra per combatre la separació *establishment - poble*.

La crisi econòmica ha fet trontollar els fonaments del sistema econòmic. Les intervencions del govern han impedit que la societat s'ensorri en una depressió, i les mesures d'estabilitat també, però sota el risc de submissió a un sistema que enlloc d'estar al servei de la societat, li exigeix creixements sacrificis per mantenir l'equilibri...

Ara, què passaria si s'enfonsés? No ho fariem tots amb ell? Significa això que els socialistes ens hem rendit a un model en el qual només obtenen beneficis uns quants?

Cal revisar el nostre concepte de progrés i benestar tenint en compte els profunds canvis econòmics socials, laborals, mediambientals, una crítica al mercat, resposta a l'increment de l'individualisme, etc. El socialisme democràtic, la socialdemocràcia, manté intactes els seus principis i valors i la seva especial pertinença en el món d'avui, però la seva teoria i pràctica han d'adaptar-se a la globalització davant l'evidència.

La creixent fractura social constitueix el problema socioeconòmic més urgent...hem de pensar com reconstruir les condicions polítiques i institucionals per refundar les democràcies de les classes mitjanes, més enllà del welfare state, en un context econòmic global. I això passa per parlar de governança, reformat les polítiques reguladores mundials...del paper de la Unió Europea i de l'Europa de futur que volem. En definitiva, ens cal una explicació creïble de la política relativa a la globalització. Perquè els partits socialistes han estat incapaços de corregir adequadament la feblesa estructural dels estats europeus, palesada per la globalització i agreujada per l'actual crisi econòmica mundial. Dilema comunitaristes-cosmopolites...

Partits europeus... Construeix el debat sobre el futur d'Europa...

Com recuperar la solidaritat

Millorar la **organització dels partits..**

Escurça distàncies entre filosofia i pràctica...

Política ha deixat de ser una missió per convertir-se en una professió...

Cap a un projecte de renovació socialdemòcrata

La socialdemocràcia ha vist com el seu **atractiu electoral deueia allà on la seva agenda ja no és realment progressista i on ha de competir amb els seus rivals polítics principalment sobre la competència general per a governar i per a dominar els diversos reptes que han d'afrontar les societats modernes.**

Els canvis fonamentals esdevinguts en el funcionament de l'economia mundial han fet que sigui difícil que la socialdemocràcia compleixi les seves principals promeses. Si no troba maneres de garantir la inclusió social ateses les condicions actuals de globalització i l'economia del coneixement postindustrial, la socialdemocràcia corre el risc de quedar obsoleta.

En aquests temps canviants, com pot l'esquerra continuar sent una força progressista i un aixopluc de confiança i protecció social?

Per altra banda, hi ha la **retòrica, que** ha de ser més creïble. No només es tracta de fer-ho bé, es tracta d'explicar-ho bé, tornar a connectar amb la ciutadania, que és diferent, que utilitza nous mitjans de comunicació o informació, o que ha deixat de creure en els polítics...Reinvenió del vocabulari...

Obrir a **noves coalicions i un nou lideratge** que guii amb visió de futur, que acompanyi, que no s'assimili al dirigent polític tradicional...

Ens prenem seriosament preocupacions i sensació d'inseguretat en un món canviant?

Les eleccions europees van demostrar que ni efecte Obama ni crisi financera podien aturar la caiguda del socialisme europeu. Allà, el *Labour Party* va obtenir els pitjors resultats des de 1918, l'SPD i el Partit de Treball holandès el pitjor des de 1945, i el PS francès ni el 17% dels vots, només poc per davant dels verds.

Les **eleccions europees** van resultar desastroses pel centre esquerra. A Espanya l'abstenció va superar el 55%

Set propostes polítiques per a renovar la socialdemocràcia

1 Centrarse en el mercat laboral

Un programa d'inclusió social reiterada no es pot basar d'una manera realista en la redistribució a gran escala des de les "classes benestants" als perdedors de les grans transformacions econòmiques. La tasca consisteix més aviat a incorporar aquests "perdedors" amb unes condicions més favorables a una economia en creixement. La inclusió social ha d'anar vinculada a una política de modernització, competitivitat i creixement econòmics.

1 Avançar cap a un nou paradigma de política econòmica

Les institucions del mercat laboral treballen de valent per ampliar la inclusió social, però si l'economia en conjunt no hi ajuda és una lluita contrària. Un nou conjunt de regulacions i incentius a la inversió, la producció i la despesa contribuiria més a augmentar la prosperitat sostinguda per a tothom. A hores d'ara la renovació ecològica dels patrons de producció (i de consum) és inevitable, i això dona un enorme impuls al creixement econòmic. Maximitzar la prosperitat ha de satisfer els criteris de la sostenibilitat ecològica. Els socialdemòcrates, doncs, han d'abraçar la causa de la protecció mediambiental.

3) Per començar: centrarse en la formació

Si bé no existeixen (encara) un mercat laboral socialment inclusiu i un ordre econòmic que contribueixin a una prosperitat generalitzada sostinguda, el fet de qualificar la mà d'obra perquè pugui aconseguir els requisits que exigeixen les feines ben pagades per si sol ja millora les oportunitats d'inclusió social i de creixement econòmic alhora. La inversió en formació i qualificació és, per

excel·lència, una estratègia que no sobra mai i que dóna com a resultat diversos beneficis:

4) *Redescobrir la qualitat de vida com a objectiu programàtic*

5) *Cap a una “societat de ciutadans”*

Podrà la socialdemocràcia europea fidel a la seva missió històrica de **reconciliar el capitalisme i la democràcia mitjançant un projecte socialista d'igualtat ...**

El descontentament i el malestar s'expressa bàsicament amb l'abstenció, i de manera creixent, amb vot en blanc i votant a l'altra opció amb més possibilitats: vot de càstig.

Democràcia tb està en crisi: la democràcia participativa tb és necessària...

Crisi de la democràcia, que arriba a escala intergovernamental. Crisi lligada amb el fet que sembla que el sistema tradicional de partits i les seves ideologies presenten una deficiència generalitzada, que suposa una dificultat per governar i provoca desconfiança dels ciutadans en la democràcia en general i en la política en particular. Primer repte: aprofitar conjuntura com a oportunitat per relançar-se...

6) *Abordar els problemes de la gent “corrent”*

Una prova important de la seriositat d'allò que els socialdemòcrates ofereixen és l'atenció que presten a aspectes clau de l'experiència personal de la gent “corrent” que poden ser abordats per polítiques públiques adequades.

Una altra qüestió delicada que no s'ha tractat com cal són els **efectes de la immigració** a gran escala a Europa. L'objectiu de la política d'integració socialdemòcrata ha de ser “igualtat d'oportunitats per als immigrants i els seus fills”, i ha de frenar la creació de comunitats separades, tancades en si mateixes i espacialment concentrades, i no tolerar els models de comportament que contradiguin els valors centrals de la civilització política occidental.

7) *La importància d'un govern supranacional: Europa i més enllà*

Bona societat model economicista, aprofundir la democràcia...

Socialdemocràcia és la prosa de la política contemporània europea: no tenen res distintiu a oferir. Què vol dir social? Tots som demòcrates avui...

Regeneració, no només rejuveniments, sinó no assimilació amb dirigents polítics professionals, nous lideratges... Prop del pensament i del cor de les persones...

Portugal, Espanya, Grècia, república txeca, quins països més??

Desplaçament de la responsabilitat pública cap al sector privat...sense cap avantatge col·lectiu

No és humiliant ser receptor d'un dret...cal tractar la humiliació com un cost o càrrega per la societat discernible..

Corrupció, crisis, gestió erràtica govern espanyola classe política Diagonal...